

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПОЛТАВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА
ІМЕНІ ЮРІЯ КОНДРАТЮКА**

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**76-ї НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ ПРОФЕСОРІВ,
ВИКЛАДАЧІВ, НАУКОВИХ ПРАЦІВНИКІВ,
АСПІРАНТІВ ТА СТУДЕНТІВ УНІВЕРСИТЕТУ**

ТОМ 1

14 травня – 23 травня 2024 р.

*О.Ю. Тулиця, к. філол. н., доцент,
Д.А. Катренко, студентка групи 201-ФФ
Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»*

ОБРАЗ «ВАМПИРА» В НІМЕЦЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ

Щоб зрозуміти звідки з'явився образ вампіра, то перш за все варто звернутися до міфології та фольклору. Різні варіанти вампірських легенд і переказів існують у різних частинах світу, їхня форма може варіюватися залежно від культурних впливів. Вавилонський Едімму, грецькі ламії та вриколакас є найвідомішими попередниками пізнішого вампіра. Німецький мистецтвознавець Норберт Боррманн підсумував приблизно п'ять образів, які, на думку фольклористів, формують образ сучасного вампіра [1]. Це і ревенанти, і різні нічні духи, відьми та всі істоти, які п'ють кров своїх жертв.

Знайомство з Балканським регіоном дало колосальний поштовх для європейських митців XVIII століття, саме в цей період з'явилися перші літературні твори з вампірською тематикою. Так зване «вампірське божевілья» 1720-1730 рр., викликане розслідуванням дивних подій у сербському селі Медвегія спонукало німецького поета Г. А. Оссенфельдера створити вірш «Вампір» (1748), який має жартівливий настрій проте, саме він підкреслює ще одну ключову характеристику образу вампіра: він постає як спокусник, ставлячи під сумнів прийняті тогочасні норми моралі [2].

Далі в німецькій літературі кінця XVIII століття з'явили балада Готфріда Бюргера «Ленора» та «Коринфська наречена» Йогана Вольфганга Гете. «Ленора» Бюргера стала піонером в європейській «горор» літературі – балада про мертвого нареченого, який після смерті повертається за своєю недостатньо побожною нареченою, бере за основу народну шотландську баладу «Клятва вірності». Бюргер переклав сюжет балади на німецькі реалії – Семирічна війна між Пруссією та Австрією. Молода дівчина Ленора чекає на свого нареченого Вільгельма після битви під Прагою. Не зустрівши коханого серед тих, хто повернувся, вона кляне немилосердного Бога. Опівночі до її будинку під'їжджає вершник, який схожий на Вільгельма, і пропонує їй вирушити з ним, на що Ленора погоджується без вагань. Образ мертвого нареченого описано досить фрагментарно, через «скупість» автора на фольклорні описи традицій, але настрої твору все одно добре вловлюється: зловісний вершник у мороці ночі. Також у «Ленорі» вперше з'являється вампір, він має можливість миттєво долати величезні відстані. Мертвий наречений із балади Бюргера обмежений певними просторово-часовими рамками, у межах яких він може діяти. Основні події сюжету відбуваються вночі: зустріч із Ленорою стається, коли годинник б'є опівночі і дістатися потрібного місця він повинен до світанку. Після крику півня, що є символічною деталлю, притаманною багатьом фольклорним творам і знаменує початок нового дня, наречений Ленори розсипається прахом [2, 3].

На відміну від Бюргера, Гете у своїй баладі переосмислює вже античний сюжет. У «Коринфській нареченій» (1797) німецький класик бере за основу історію про дівчину, яка повернулася з Підземного царства Аїда зі схвалення богів. Сюжет балади розгортається у Стародавній Греції та описує трагедію молодої пари, якій не судилося побратися через розбіжності релігійних поглядів їхніх сімей. Приїхавши в Коринф, юний афінянин не знає, що мати його коханої присвятила її чернецтву, і дівчина померла від туги. Вночі до нього приходять дивна гостя у білому одязі, в якій він впізнає свою наречену. Коли на світанку мати нареченої виявляє дівчину в кімнаті гостя і жахається, з'ясовується, що його наречена давно мертва. Балада має моторошну і зловісну атмосферу, градус якої з кожним рядком підвищується, а також читач до кінця твору не розуміє про живу чи про мертву дівчину йде мова. Гете мав на меті завдання до кінця тримати читача у незнанні та напрузі, тому образ дівчини-вампіреси позбавлений подробиць і лише із деталей можна дізнатися про її блідість, крижану шкіру та скутість у рухах [2, 4].

Після Гете та Бюргера багато інших письменників писали твори про вампірів, але їхні персонажі все ще не мали конкретного образу, якому був би притаманний набір обов'язкових рис. Роман Брема Стокера «Дракула» змінив все, ставши найвпливовішим твором про вампірів усіх часів. Стокер створив усім відомого «класичного» вампіра і поєднав у своєму персонажі риси кровожерливого звабника з реальною історичною особистістю, яка і так мала вражаючу біографію [2, 5, 6].

Підсумовуючи, можна з упевненістю стверджувати, зараз вампір – один з найбільш популярних персонажів, що зустрічаються в світовій літературі. Твори ж Гете та Бюргера дали поштовх вампірській темі стати не тільки простим літературним мотивом, але й надзвичайно важливим елементом німецької та європейської класичної літератури, а завдяки Стокеру цей елемент набув масового характеру.

Література

1. *Borrmann N. Vampirismus: der Biss zur Unsterblichkeit. Diederichs, 2011.*
2. Михайленко, В., Голованюк, В. (2023) Образ вампіра в світовій літературі: інтрига переосмислення / Молодий вчений, 1.1 (113.1). С. 58-60. doi: 10.32839/2304-5809/2023-113.1-14.
3. Ленора – Вікіпедія. Вікіпедія – вільна енциклопедія. URL: <https://ru.wikipedia.org/wiki/Ленора> (дата звернення: 28.04.2024).
4. Коринфська наречена – Йоганн Вольфганг Гете. Бібліотека української літератури УкрЛіб. URL: <https://www.ukrlib.com.ua/world/printit.php?tid=1797> (дата звернення: 28.04.2024).
5. Дракула – Брем Стокер. Бібліотека української літератури УкрЛіб. URL: <https://www.ukrlib.com.ua/world/printit.php?tid=11485> (дата звернення: 28.04.2024).
6. Дракула (персонаж). www.wikidata.uk-ua.nina.az. URL: [https://www.wikidata.uk-ua.nina.az/Дракула_\(персонаж\).html](https://www.wikidata.uk-ua.nina.az/Дракула_(персонаж).html) (дата звернення: 28.04.2024).